

על שירו של ר' יהודה הלוי

בחוברת ב' (כסלו־טבת) של ה"בצרון", ש. ז. נתפרסם עליידי ד"ר יהודה ל. ויינברגר שירו של ר' יהודה הלוי, "ידידי מה אנוש עפר ואפר", פתיחה ליוצר. לצערנו לא נתפנה אז מקום למראי מקומות. הננו גותנים בזה, לכן, את השיר ומראי־המקומות, וכן פתיחה אחרת, דומה לזו, ליוצר מאת ריה"ל.

המ ע ר כ ת

ידידי מה אנוש

— — U — — — U — — — U

ידידי מה אנוש עפר ואפר / תהלת אל לדבר או לספר ?
הלא כסאו מספר את כבודו / כלי אמר, כלי מכתב וספר,
והסכה והמסבב מעידים / כלי מכתב כלי מספר וסופר.
דרכיו נעלמו מעין בני איש / והוא אמר ומי יעץ ויפר ?
הלא הוא יה אלהי האלהים / שמו חנון והוא רחום יכפר.

1. ידידי... או לספר — בתמיהה, כלומר, האם יש בכח אנוש להלל את הקב"ה ? עפר ואפר — ע' בראשית, י"ח : כ"ז. תהלת אל — ע' תהלים, ע"ח : ד'. ע' גם בהערה 3 לעיל.
2. כסאו — התכוון בזה אל השמים עליפי ישעיה ס"ו : א', ותהלים ק"ג : י"ט. מספר את כבודו / בלי... — על פי תהלים י"ט : ב"ד. מכתב וספר — ע"פ מלכים א' י"א : מ"א.
3. הטיבה — כלומר, הגלגל, המסבב — כנוי לאלהים, וכמו שפירש הרמב"ם בהלכות יסודי התורה, א. ה : "שהגלגל סובב תמיד ואי אפשר שיסוב בלא מסבב והוא ברוך הוא המסבב אותו בלא יד ובלא גוף". המונח "מסבב־הסיבות" ככינוי לאלהים נמצא גם אצל יהודה בן שלמה אלחריזי — ע' חנוניה בן יצחק הנוצרי, מוסרי הפילוסופים, בהעתקה לעברית ע"י אלחריזי, א. לעזענטהאל, עורך, (פראנקפורט דמיין, תרנ"ו), דף ט"ג וז"ל : "אני אריסטוטליס בן פלינוס... למדתי והבינותי : שבח ותהילה למורה הצדק ומסבב הסיבות". מספר וסופר — ע"פ איוב י"ד : ה'.
4. דרכי ונעלמו — ע' איוב כ"ח : כ"א. והוא אמר... ויפר ע"פ ישעיה ח' : י'.
5. שמו חנון — עליפי שמות ל"ד : ו'. רחום יכפר — ע' תהלים ע"ח : ל"ח. יה אלהי האלהים — ע' תהלים ס"ח : י"ט ; דברים י' : י"ז.

הפתיחה ליוצר, הדומה בלשונה לפתיחה „ידידי מה אנוש“, נתפרסמה בדיואן יהודה בן שמואל הלוי בעריכת ר' חיים בראדי (ברלין תר"ץ, ספר רביעי, דף קצ"ה):

מכל-בני חלוף מתי-מות / מי זה אמר ותהי
 אך אל תקן ומי יעות / כי הוא אמר ויהי
 מכל בני עפר ואפר / מי זה אמר ותהי
 אך אל יעץ ומי יפר / כי הוא אמר ויהי....

כמובן יש לתקן הערה 1. נוסחה המתוקן הוא:

1. Cf. *Bibliothecae Apostolicae Vaticanae*, ed. Assemani, (Rome, 1756-9), Vol. 1, p. 306, Number 12.

המבחה"ד, ד"ר ויינברגר, מבקש להביע את תודתו לאוניברסיטת בראנדייס, שבספרייתה גילה את הכ"י וכן גם לד"ר נחום גלאצר ולמר שלדון ברוגוזניק, שסיפקו לו את הצילום.

המשורר היהודי הסובייטי / המשך מעמוד 219.

אתה שואל, האם לשלוח אלי קטעי-התירגומים משירי „מלה טובה“ ו„קבר אבי“, שפורסמו בעתונתכם. הדבר יהא נעים ואדיב מאד...
 ...אמי המנוחה עד כלות-הנפש אהבה ספרות... והיתה מאושרת, כי בנה משורר...
 הוא. אמא עד רגעיה האחרונים לא הניחה מידיה קובצי „מלה טובה“ וקברונה עם ספר זה על חזה...
 ...ביצירתי „מוטיבים יהודיים“, כפי שאתה כותב, תופסים מקום בלתי-נוכח ביותר

ביחס לנושאים אחרים המעניינים אותי.

אתה מודיעני, כי בעתון „הצופה“ פורסמה רשימה בירביבליוגרפית קצרה עלי, היכולה, כפי שאני מבין, להיות יסוד למאמר [בראש] כרך-שירי, שאתה מכין...
 ...במשך 34 שנות יצירה הופיעו מאמרי-ביקורת לא-מעטים על ספריי. ברם אין כדאי

לפרטם, מכיוון שלהשיגם אפשר רק בספריותינו (ביחוד, בספריה ע"ש ח. אי. לגין) וב„לשכת הספרי“. לשימת לבך אני מציע ביקורות אחדות המתייחסות לקובצי האחרון „מוג האוויר הלירי“: זוהי רצוניה של המשורר הסובייטי הידוע מיכאיל סחטלוב בתקופון „הספרות והחיים“ מ-5 לאוקטובר 1962; רצוניה של אי. יוריב בתקופון „אוקטובר“, חוב' 7, 1963; רצוניה של המשורר מיכאיל סקוראטוב בתקופון „מוסקבה“, מס' 6, 1963.

בנוגע לצילומי המבוקש, אני מציע להשתמש בצילומי, הנמצא בעיטוף הקובץ „מוג האוויר הלירי“ או בפורטרט, שיהא בכרך [מבחר שירתי], שיופיע בסתו...
 (—) מארק שכטר

